

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ
Гж1 3315/12
Дана 06.08.2014. године
Б Е О Г Р А Д

РАД-13.2 одговорност послодавца за штету проузроковану запосленом

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Персиде Јовановић, председника већа, Снежане Витошевић и Невенке Калуђеровић, чланова већа, у парници из радног односа тужиље АА, чији је пуномоћник АБ, против тужених Акционарског друштва за осигурање „АА“, чији је пуномоћник БА и Републике Србије, Министарства финансија, чији је законски заступник Републичко јавно правобранилаштво из Београда, ул.Немањина бр. 22-26, ради накнаде штете, одлучујући о жалби тужиље изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду 6 П1.6492/10 од 22.12.2011.године, у седници већа одржаној дана 06.08.2014.године, донео је

П Р Е С У Д У

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужиље и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду 6 П1.6492/10 од 22.12.2011.године, у ставу првом, одбијајућем делу става другог, ставу трећем и четвртном изреке.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев тужиље да се обавезу тужени да јој накнаде трошкове поступка по жалби.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду 6 П1.6492/10 од 22.12.2011.године, ставом првим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезу тужени АД за осигурање „АА“ да тужиљу врати на посао, а што би тужени требало да учини у року од 15 дана од дана пријема пресуде. Ставом другим изреке утврђено је да је тужба тужиље повучена у делу којим је тражила да се обавезу тужени да јој солидарно исплате на име накнаде штете због повреде права личности износ од 1.000.000,00 динара, са припадајућом каматом од пресуђења до исплате (односно за износ од 700.000,00 динара са припадајућом каматом); и одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезу тужени да јој солидарно исплате на име накнаде штете износ од 300.000,00 динара, са припадајућом

каматом од пресуђења до исплате. Ставом трећим изреке одбијен је захтев тужиле за накнаду трошкова парничног поступка. Ставом четвртим изреке обавезана је тужилца да туженој Републици Србији – Министарству финансија накнади трошкове парничног поступка у износу од 7.500,00 динара.

Против наведене пресуде тужилца је благовремено изјавила жалбу, из свих разлога прописаних одредбом члана 360 став 1 Закона о парничном поступку, побијајући је у ставу првом, одбијајућем делу става другог изреке којим је одлучено о накнади штете због повреде права личности у износу од 300.000,00 динара са припадајућом каматом, као и у ставу трећем и четвртм изреке.

Испитујући правилност и законитост побијане пресуде у ожалбеном делу, у границама овлашћења прописаних одредбом члана 372 Закона о парничном поступку („Сл.гласник РС“ бр.125/04 и 111/09) у вези члана 506 став 1 ЗПП („Сл.гласник РС“ бр.72/11) Апелациони суд у Београду је оценио да жалба тужиле није основана.

У поступку доношења првостепене пресуде, нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 361 став 2 тачка 1, 2, 5, 7 и 9 ЗПП, на које другостепени суд пази по службеној дужности, нити се наводима жалбе указује на неку другу битну повреду одредаба парничног поступка, а која би могла бити од утицаја на правилност и законитост побијане пресуде.

Према чињеничном стању утврђеном у првостепеном поступку, тужилца је била у радном односу код туженог АД „АА“ на неодређено време, на основу уговора о раду од 01.12.2006.године и Анекса истог од 13.02.2009.године, на пословима саветника за продају животног осигурања. Решењем туженог АД „АА“ од 04.09.2009.године тужилца је, сходно чл.179 ст.1 тачка 1 и 192 ЗОР, отказан уговор о раду од 01.12.2006.године, са разлога што запослена није остваривала предвиђене резултате рада код послодавца у периоду април-јуни 2009.године. Назначено решење садржи поуку о правном леку да тужилца може покренути радни спор пред надлежним судом у року од 90 дана од дана пријема истог. Пре доношења овог решења, послодавац је тужилца, сходно чл.180 ЗОР и чл. 116 Правилника о раду, упутио дана 24.07.2009.године Упозорење, којим је обавестио тужилцу да је увидом у извештај непосредног руководиоца тужилце утврђено да тужилца у периоду април-јуни 2009.године није остварила салдо продукцију предвиђену интерним плановима послодавца (тј.продају полиса животног осигурања у износу од 2.400,00 евра у динарској противвредности), због чега су се стекли услови да јој послодавац откаже уговор о раду. Наведено Упозорење тужилца није била лично примила, те је исто стављено на огласну таблу 17.08.2009.године, са које је скинуто дана 25.08.2009.године. Из Потврде о наступању привремене спречености за рад запосленог од 29.07.2009.године, утврђено је да се тужилца од тог датума налазила на боловању. Из Правилника о раду АД „АА“ од 26.03.2009.године (пречишћен текст) утврђено је да је његовим чл.4 прописано да је забрањена непосредна и посредна дискриминација лица која траже запослење, као и запослених, и таксативно су набројана и наведена лична својства која су код наведене осигуравајуће организације предмет и објекат заштите. Тужбу у овој парници, тужилца је поднела дана 17.09.2009.године преко пуномоћника, захтевајући да суд поништи

спорно решење о отказу уговора о раду бр.4963/06 (без навођења датума), да се обавезе послодавац да јој исплати заостале зараде (без навођења висине тј. износа потраживања који потражује по овом основу), да се обавезе послодавац да је врати на рад, као и да се обавезу оба тужена да јој солидарно на име накнаде нематеријалне штете због повреде права личности исплате износ од 1.000.000,00 динара са припадајућом каматом. Решењем првостепеног суда П1 бр.989/09 од 27.11.2009.године, сходно чл.187 и 103 ЗПП, одбачена је као неуредна тужба тужиле у делу којим је тражила поништај решења о отказу уговора о раду бр.4963/06 (без навођења датума) и исплату неисплаћених зарада (без навођења износа потраживања), с обзиром да је тужбу саставио адвокат, а како на наведено решење није била изјављена жалба, исто је постало правноснажно. Након делимичног одбачаја тужбе, поступак је настављен у делу тужбеног захтева којим је тужилца тражила враћање на рад код послодавца и накнаду нематеријалне штете солидарно од оба тужена због повреде права личности, с тим што је по питању висине накнаде нематеријалне штете повучен тужбени захтев за износ од 700.000,00 динара и прецизиран на износ од 300.000,00 динара са припадајућом каматом.

Имајући у виду напред утврђено чињенично стање, правилно је поступио првостепени суд када је ставом првим изреке побијане пресуде одбио као неоснован тужбени захтев тужиле за враћање на рад код послодавца, правилно закључивши да је у смислу одредбе члана 191 став 1 ЗОР, поништај решења о отказу уговора о раду претходни тј. неопходни услов за враћање на рад тужиле код овде туженог послодавца.

Такође је правилно поступио првостепени суд када је у делу става другог изреке побијане пресуде, одбио као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезу тужени да јој на име накнаде нематеријалне штете због повреде права личности солидарно исплате износ од 300.000,00 динара, са припадајућом каматом, јер је правилно оценио да је сходно члану 164 ЗОР и 172 ЗОО истакнути приговор недостатка пасивне легитимације од стране тужене Републике Србије-Министарства финансија, основан, док је у односу на туженог послодавца правилно закључио да сходно одредби члана 200 ЗОО, те члана 23 ЗОР у вези члана 18, 183 и 179 истог закона у вези члана 223 ЗПП, нису испуњени законски услови због којих би послодавац био у обавези да тужилци накнади нематеријалну штету по основу претрпљених душевних болова, због повреде права личности.

За своју одлуку у овом делу, првостепени суд је дао довољне разлоге, које у битном прихвата и овај суд као другостепени, у поступку њене жалбене контроле, па их не понавља.

Наиме, одредбом члана 191 став 1 ЗОР је прописано да ако суд донесе правноснажну одлуку којом је утврђено да је запосленом незаконито престао радни однос, суд ће тада одлучити да се запослени врати на рад, ако запослени то захтева. Како је у конкретном случају, правноснажним решењем првостепеног суда од 27.11.2009.године, одбачена тужба тужиле у делу којим је тражила поништај спорног решења о отказу уговора о раду, то решење делује својом материјалном правноснажношћу и доказном снагом на радноправни статус тужиле и у његовом присуству нема законског основа за враћање тужиле

на рад код овде туженог послодавца јер су ова два захтева увек у конексном односу, због чега је првостепена пресуда потврђена у овом делу а жалба тужиље одбијена, као неоснована.

Тужиља захтев за накнаду нематеријалне штете по основу претрпљених душевних болова због повреде права личности заснива се на чињеници да је спорно решење о отказу уговора о раду од 04.09.2009.године дискриминаторско и незаконито, с обзиром да је донето у време док се налазила на боловању (због срчаних проблема са којима је послодавац био упозат), да је отказ на иницијативу послодавца очигледно био мотивисан озбиљношћу здравственог стања тужиље, чиме ју је послодавац довео у неједнак положај у односу на друге запослене којима нису уручене одлуке о отказу уговора о раду у току привремене спречености за рад. Због оваквог дискриминаторског поступања послодавца за време тужиљине привремене спречености за рад (изазване здравственим стањем), тужиља тврди да је дошло до повреде забране дискриминације, као и до повреде права на рад тужиље, и да је стога претрпела душевни бол и страх, те да јој је на тај начин причињена штета за коју је одговоран тужени као послодавац и дужан је да јој накнади претрпљену нематеријалну штету по овом основу. Тврдњу да је и тужена Република Србија-Министарство финансија солидарно одговорна (поред послодавца) да јој накнади проузроковану штету по наведеном основу, тужиља образлаже чињеницом да је Република Србија потписница Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода, као и да је одредбом члана 21 Устава РС прописана забрана дискриминације и да је чланом 36 Устава РС свима зајемчено право на једнаку заштиту и на правно средство.

Право на накнаду штете постоји само у ситуацији када је утврђена кривица на страни штетника.

Одредбом члана 154 став 1 ЗОО, прописано је да ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице.

Одредбом члана 155 истог Закона, прописано је да је штета умањење нечије имовине (обична штета) и спречавање њеног повећања (измакла корист), као и nanoшење другоме физичког или психичког бола или страха (нематеријална штета).

Одредбом члана 158 ЗОО, прописано је да кривица постоји када је штетник проузроковао штету намерно или непажњом.

Одредбом члана 200 ЗОО, прописано је, између осталог, да ће суд за претрпљене душевне болове због повреде слободе или права личности, као и за страх, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити оштећеном правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете, као и у њеном одсуству (став 1); при чему ће при одлучивању о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и о њеној висини, водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом (став 2).

Права личности (или тзв. лична права) спадају у посебну, издвојену категорију људских права, и постоје паралелно са политичким и грађанским правима, социјалним, економским и културним правима, и правима тзв. “треће генерације“. Њихова особеност у односу на остале назначене категорије људских права, огледа се у томе што чине језгро и базу за сва остала људска права, с обзиром да код њих објекат заштите представљају лична, субјективна својства човека, тј. тежња да појединац буде правно заштићен од напада сваке врсте и да његово достојанство остане нетакнуто. Закон о облигационим односима не издваја и не набраја изричито која права личности у смислу овог закона уживају правну заштиту, али је њихова заштита кроз забрану дискриминације (посредне и непосредне) ближе прецизирана одредбом члана 21 Устава РС, одредбом члана 18 ЗОР (кроз таксативно навођење личних својстава која уживају заштиту од дискриминације), одредбом члана 2 став 1 тачка 1 Закона о забрани дискриминације (“Службени гласник РС бр.22/09 од 30.03.2009.године) и одредбом члана 14 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода.

Да би тужила имала право на накнаду нематеријалне штете по основу претрпљених душевних болова због повреде права личности, потребно је да постоји незаконито поступање туженог послодавца приликом доношења спорног решења о отказу уговора о раду од 04.09.2009.године, којим је повређено неко њено лично својство. У конкретном случају, а имајући у виду садржину Упозорења од 23.07.2009.године и садржину Решења о отказу уговора о раду од 04.09.2009.године, недвосмислено произлази да је тужени послодавац тужили отказом уговор о раду са разлога што, у периоду од априла до јуна 2009.године (када се није налазила на боловању због здравствених проблема), није остварила предвиђене резултате рада интерним плановима послодавца, односно као саветник за продају полиса животног осигурања, у назначеном периоду, није остварила планирану продукцију у износу од 2.400.00 евра у динарској противвредности (а што тужила није ни спорила), због чега су у смислу члана 179 став 1 тачка 1 и 192 ЗОР („Службени гласник РС бр.24/05 и 61/05), супротно наводима жалбе тужиле, и по оцени овог суда као другостепеног, били испуњени законски услови за отказ на иницијативу послодавца, а како то правилно закључује и првостепени суд.

Оцењујући наводе жалбе тужиле, овај суд налази да се њима не доводи у сумњу правилност и законитост побијане пресуде у овом делу. Наиме, имајући у виду стање у списима и резултате доказног поступка, не стоји тврдња тужиле да је спорно решење о отказу уговора о раду заправо мотивисано њеним здравственим стањем и болешћу срца (са којим личним својством тужиле је њен послодава био упознат), те да је послодавац по овим личним, персоналним карактеристикама дискриминаторски поступао када јој је за време њеног боловања, тј. привремене спречености за рад, уручио решење о отказу уговора о раду, доводећи је тако у неједнак положај у односу на друге запослене у фирми, којима нису уручене одлуке о отказу у току привремене спречености за рад. Ово зато, што наведена тврдња у смислу члана 223 ЗПП, није поткрепљена адекватним писменим доказима медицинске природе из којих на несумњив начин произлази да је тужила тежак срчани болесник и да јој је здравствено стање због коронарне болести озбиљно угрожено, због чега су овакве њене

тврдње паушалне а у вези са тим тужила није учинила ни вероватном тврдњу да је послодавац по основу здравственог стања дискриминаторски поступао према њој. У одсуству ове одлучне чињенице, по оцени овог суда, нема места закључку да је тужени послодавац дискриминаторски поступао према тужилици с обзиром на неко њено лично својство, односно да је спорно решење о отказу уговора о раду било очигледно мотивисано тужилициним здравственим стањем, због чега је тужила претрпела душевне болове због повреде права личности учињене од стране послодавца, те би стога послодавац био у обавези да јој накнади проузроковану штету по овом основу.

Дискриминација је прављење разлике, и с тим у вези стављање запосленог у неповољнији положај с обзиром на неко његово лично својство, без разумног оправдања, а овде за такву ситуацију, односно постојање угроженог личног својства на страни тужиле, нема чињеничне потврде.

У контексту изложеног, неосновано се жалбом тужиле указује да је првостепена пресуда резултат погрешне примене материјалног права, као и да је првостепени суд о тужилицином захтеву за накнаду нематеријалне штете због повреде права личности, пресудио применом одредаба члана 223 ЗПП у вези члана 200 ЗОО, закључивши да тужила није доказала дискриминаторско поступање туженог послодавца, а сходно одредби члана 45 Закона о забрани дискриминације (који је у конкретном случају требало применити), терет доказивања да није дошло до дискриминације сноси тужени, а не тужила. Ово стога, што је одредбом члана 45 став 2 Закона о забрани дискриминације, прописано да тек уколико тужилац учини вероватним да је тужени извршио акт дискриминације, терет доказивања да услед тог акта није дошло до повреде начела једнакости, тј. начела једнаких права и обавеза, сноси тужени. По оцени овог суда, тужила није учинила вероватним да је тужени по основу њеног тешког здравственог стања (болести срца) извршио акт дискриминације према њој, те зато није било места примени правног правила из члана 45 став 2 Закона о забрани дискриминације.

Из свих напред наведених разлога, ирелевантни су и без утицаја на доношење другачије одлуке у овој парници, наводи жалбе да је у конкретном случају првостепеном пресудом учињена повреда основних људских права тужиле загарантованих Европском конвенцијом о заштити људских права и основних слобода, да је повређено право на делотворни правни лек (јер из списка произлази да спорно решење о отказу уговора о раду од 04.09.2009.године садржи поуку о правном леку), као и да је првостепени суд погрешно оценио приговор недостатка пасивне легитимације на страни тужене Републике Србије, дајући за своју одлуку у овом делу погрешне и неприхватљиве разлоге.

При доношењу одлуке, овај суд је имао у виду и све остале наводе садржане у жалби тужиле, али је мишљења да ни они нису од утицаја на доношење другачије одлуке у овој правној ствари.

С обзиром на изложено, применом одредаба члан 375 ЗПП, у вези са чланом 506 став 1 ЗПП („Службени гласник РС“ бр.72/11), одлучено је као у ставу првом изреке ове пресуде.

Сходно члану 387 став 1 тачка 2 ЗПП, потврђена је и одлука о трошковима парничног поступка садржана у ставу трећем и четвртом изреке побијане пресуде, јер је донета правилном применом одредаба члана 149, 150 и 158 ЗПП, према постигнутом успеху у спору, и довољно образложена.

На основу члана 161 став 1 ЗПП, Апелациони суд је одбио као неоснован захтев тужиле за накнаду трошкова другостепеног поступка, а имајући у виду да тужилца није успела у поступку по изјављеном правном леку.

Председник већа-судија
Персида Јовановић